

Број 4.

НОВОСРБИЈА

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ.

Г. X

1889.

АЛЕКСАНДАР I. КРАЉ СРБИЈЕ.

АЛЕКСАНДАР I. КРАЉ СРБИЈЕ.

Снамо да ће нам сваки млади читалац „Невена“ бити захвалан, што похитасмо да му прикажемо горњу слику, јер то је слика новог краља драге нам Србије, млађаног краља Александра I.

Отац његов, краљ Милан, који је 21 годину да на управљао Србијом (14 год. као кнез а 7 год. као краљ), сишао је ономад, 22. фебр. са престола српског, у исти мах проглашен је за краља његов, и краљице Наталије јединац Александар.

Млађани краљ Александар рођен је 2. августа 1876. — он дакле још нема ни тринаест година. Он је још дете, али његови су учитељи пуно задовољни с њиме; хвале му вредноћу, хвале му бистрину ума, хвале му њежност срца, хвале му српску свест, схватање свога високог задатка. Он већ данас може да говори са Русом руски, са Французом француски, са Немцем немачки, са Енглецом енглески, — ал му је као и сваком Србину, најмилији језик српски; да се са Србином разуме, то му је главно, то му је најдичније, то му је најеветије — то му је, као краљу од Србије, и најпотребније.

Свашта има своје време. Тек после

пет и по година настаће време, кад ће млађани краљ примити круну државног брода самостално у своје руке. А донде ће, у име његово, ту бригу брижити старе, искусне, извезбане снаге, а то су три „регента“. Први је Јован Ристић, издалеко познати и признати државник српски, па онда два јунака, два одличника српска, генерал Коста Протић и генерал Јован Белимарковић.

Кад је, натраг десет година, изишао први првцати број овога листа, тај је број био украшен сликом детенцета, — престолонаследника, књежевића Александра, који се онда тек спремао да учи читати. Он је био први претплатник „Невен“а. И кад смо се онда тиме подичили, нисмо ни помишљали, да ћемо му се тако брзо поклонити, као краљу Србије.

Александар I. данас је краљ Србије.

Умудри, боже, наставнике његове, да покажу ремек, шта може учинити васпитање на ономе, коме бог и природа нису ускратили дарова својих.

А млађеноме Краљу дај боже живота — у животу народа; здравља — у здрављу народа; среће — у срећи и љубави народа.

СВЕЗНАНКО И МИСЛИША.

ДЕЦИ ПРИШОВЕДАО И. С. ТУРГЕЊЕВ.

(Наставак.)

Добро рече Свезнанко, ја ћу поћи у ту земљу Географију, и за три године вратићу ти се, а жив, а мртав натраг, и донећу ти плодова и чуда свакојаких из те земље...

Ту га Мислиша муну у ребро: три је године мало да се тражи

така земља које и нема, ако буде мртав, како ће се вратити и донети плодова? Но сад што му је, ту му је — три године, три. Био је баш Ђурђев-дан, о Ђурђеву им се ваљало и вратити.

Мислиша оде и покупи с братом војника и морнара, колико му је требало. Изабра у луци најлеп-

шу међу царским лађама, а Свезнанко одмах викну, да се крећу.

И већ морнари разапеше једра и лађа да пође, кад допаде Мислиша пред брата: „Та како би се ти кретао, Бог те видео, кад нисмо спремили ни хлеба, ни дрва, ни угља ни воде . . . ни игде ичега!“

— Па шта ће нам вода, код толиког мора, рече Свезнанко. Само спусти ведро, па пи, колико ти срце иште.

— А ко би још пио морске воде?! рече му брат.

— Па та баш и јесте добра, зар ни то не знаш! Ја ћу само ње и пити.

Мислиша се насмеја, и кад се свега на брод довукло и наспремало, даде момцима знак, да се полази.

Од путника никога није било, разма један царев доглавник, кога је цар послао поред војника, да види, има ли гдегод доиста земља Географија, да га браћа не би преварила.

Ишли су тако, ишли — лађа је пловила окретно као патка или риба у води. На лађи је било свега: и смока и лепе воде, које је после и Свезнанко пио. Кад је први пут ожеднео, он дозове једног старог лађара.

— Захити ми воде у ту ведрицу, рече му показујући на море. Један сам.

— Па има друге воде, рече му лађар. Та није за пиће.

— Само ти мени те захвати, узјогуни се Свезнанко, е је хтео по што, по то, да пије морске воде.

Лађар му захвати, а Свезнанко поче да срче, но први гутљај му већ преседе — и већ би био престао, али се искупили момци, па му се смеју. Тада се он упе и

прогута пола ведрице морске воде. Но одма се завуче у једну собицу, и не показиваше се чак до сутра. После виде, да нема куд ни камо, већ окрену пити праву, слатку воду, као и други.

Једнога дана, кад су већ дуго били забраздили у дебело море, и сувој земљи већ одавна ни помена није било — сунце пошло на мале заранке, време ведро као рибље око, ветарац попухује и прави све неке таласиће по једрима, те пукће, као да се ко игра рубцем каквим. Стоје сви, и Мислиша и Свезнанко и царев доглавник, и млађи лађари и старији на палуби и гледају у море.

Док наједаред спазише с лађе једну голему рибу. Сви се загледаше у њу, а Свезнанко повика:

— Ха, ено Делфина Хајд скочите му који на леђа, па ће нам певати.

Сви прснуше у смех. Чак и најмлађи матрози видеше, како је брзоплет овај млађи њихов господар, и како често буба којешта.

— То си ти рђаво учио, рече му Мислиша. Прво и прво: Делфин не пева. него се прича, да радо слуша песму и свирку, и прича се, да утопљенике прима на своја леђа, па их износи до обале, — ово није Делфин, него је ово риба моруна.

— Ах, иди молим те, ти ћеш ме учити! Зар не знаш, да је и Робинзона изнео на његово острво и певао му лепе песме. Па и пророк је Јона јашио три дана на Делфину, кад су му украли његову тикву. . .

Опет сви прснуше у смех. Све што говораше Свезнанко беше једно луђе од другог.

Но њему би већ сувише, и да

и увери, скочи преко оgrade у море, но његов се хваљени Делфин намргоди, јурну на Свезнанка и уједе га у стопалу — сва се вода унаколо зацрвени од крви.

Брже скочише морнари, па га извадише напоље. Но Свезнанко се толико воде нагутао, да је морао читав сахат висити обешен за ноге, да би му исцурила морска вода. Млади матрози пролазили би поред њега и кришом му се смејали, што је њему врло тешко било. А што је најгоре, моруна му одгризла палац с десне ноге.

И тако вам је то било читава путовања. Свезнанко је свуд хтео да зна боље од другог, и да му није било брата Мислише, зло би прошао, а Бог зна, да л' би икад нашао земљу Географију. . .

VI.

Земља, у којој се Свезнако о-нако прославио као вешт зидар, кажњен би штрцаљком, а најзад и тавнице допао, и из које су се наши морепловци кренули, лежала је западно од постојбине Свезнанкове и Мислишине. Правац, којим се сад кренуше, био је такођер западни, и Мислиша рече, да се тај правац не би морао ни мењати, него да би се тако цео свет могао опловити, па да се стигне управо кући, само с друге, с противне стране. „Кад бисмо“ рече „могли овом нашом лађом без великог свртања све овако напред пловити, ми би се од земље нашега цара све већма удаљивали, док јој се наједаред, с друге, с источне стране не бисмо стали приближивати. Најзад бисмо наишли и на нашу домовину и њој на западу земљу, из које смо се навезли на море. Но, ко ће ми знати казати, за што је то?“

Неколико млађих лађара десило се ту, али нико не хоћаше одговарати, јер знадоше, да им господар Свезнанка пита. А Свезнанко ником поникнуо, па не уме да каже ни луду, ни мудру.

— Но, па каква је наша земља? Како изгледа она?

— Као погача, рече Свезнанко.

Опет му се сви засмејаше, и кад чуше лађари сви се искупили, да чују нову бруку Свезнакову.

— Каква погача! рече му Мислиша, тако су веровали још стари Грци, али смо до данас то сасвим очима нашим видели и сигурно и спитали. . . Изгледа, као једно воће, које ти радо једеш. . .

— Крушка, рече Свезнанко.

Но то бијаше већ много једном од најмлађих матроза, који је свршио само три основне школе, те рече: Наша је земља округла и изгледа угнута на крајевима, као јабука. Идући око ње све једним правцем преда се, доћи ћемо опет онамо од куд смо и пошли. Доћи ћемо истим правцем али привидно с друге стране, баш за то, што је округла.

— Тако, јуначе! Види се, да ће из тебе бити ваљан морнар, рече му Мислиша и потапша га по рамену. А Свезнанко се застиде, кад виде, да сав свет зна боље од њега. И он је то кадгод учио, али сад би се сетио, тек кад би други ко најпре рекао

Мислиша рече свима на броду, да ће се скоро доћи до суве земље. Он је у својој соби по цео дан седео и превртао књиге, мапе, глобусе — и гледао у компас, па су га сви матрози све више и више поштовали, и само њега јединог слушали, и ако је лађа дата и њему, и брату му. — Свезнанко у

својој соби није имао ни једне књиге, него је само мислио, на игру и забаву. Већином је на пећи кувао лепак и од струње плео вигове, да у новој земљи Географији хвата папагаје, којих је по његовом рачуну морало тамо бити као гада. Од братова глобуса мислио је да је нојево јаје, а за ком нас, кад га је видео, рече, да се обеси о зид, да се зна, колико је сати — толико се много у томе разумевао.

Најзад, земља, коју су баш онако угледали, како је Мислиша казао, указа им се, те једнога дана пристадоше уз обалу. Мислиша нареди, да се испали топ, за срећна доласка.

Кад испалише топ, људи, који су стојали на обали, и били полупаги, јер онде, беше врло топло, и којима у глави беше пуно позадевана перја од птица — разбегаше се куд који и посакриваше се.

— Ха, то је земља Географија, рече Свезнанко . . . знам, знам . . . тамо људи носе перје у глави и бегају, кад пукне топ Јест, јест . . . то је она . . . сећам се, како сам учио . . . Њу је пронашао Ха-

нибал, кад је ратовао са Картаџињанима. . .

Срећа, што у оној журби није имао ко да га псује, за оваку гомилу глупости страшно се омагарио наш Свезнанко. Иначе ова земља беше Јужна Америка, као што му мимогред рече једно мало лађарче.

Кад утврдише лађу ленгерима, они одрешеше један чамац, спустише га на море, сиђоше се неколико у њ међу њима и оба брата и доглавник, и заплочише према обали. Људи они, у којима Мислиша одмах упознаде дивљаке, почеше се мало по мало купити, и доносити путницима пуна недра воћа и плодова.

Свезнанко приђе к једном да узме, али га дивљак удари по прстима — на што приђе Мислиша, донесе им игала, марама огледала и палидрвца — а они му дадоше оно воће. Но кад Мислиша показа једноме голем и сјајан нож, а он му пружи велику комадину сувога злата. После се нађе још у неких злата, а Мислиша даде сваком понешто — коме нож, коме брадву, коме пилу. Пушке не даде никоме.

(Свршиће се).

ПРЕД ПРОЉЕЋЕ.

Јоште само мало дана —
Прохујаће к'о за час,
Па са наши мали страна
Весела ће брујат' глас.
Доће мило прамалеће,
Забруја'ће хлаћан вир,
Проникнуће шарно цјвеће.
Пружити нам рајски мир.
Кроза доле и лугове
Хориће се славља пој;

Навјестиће дане нове
Врједни чела складни рој.
Зарудиће свјетла зора. . . .
Да јој чујем свети гред —
Зиме љуте тог злотвора
Растопиће тврди лед.
Кроза мутне облачине
Засинуће сунчев сјај,
Миле наше домовине
Озариће сваки крај.

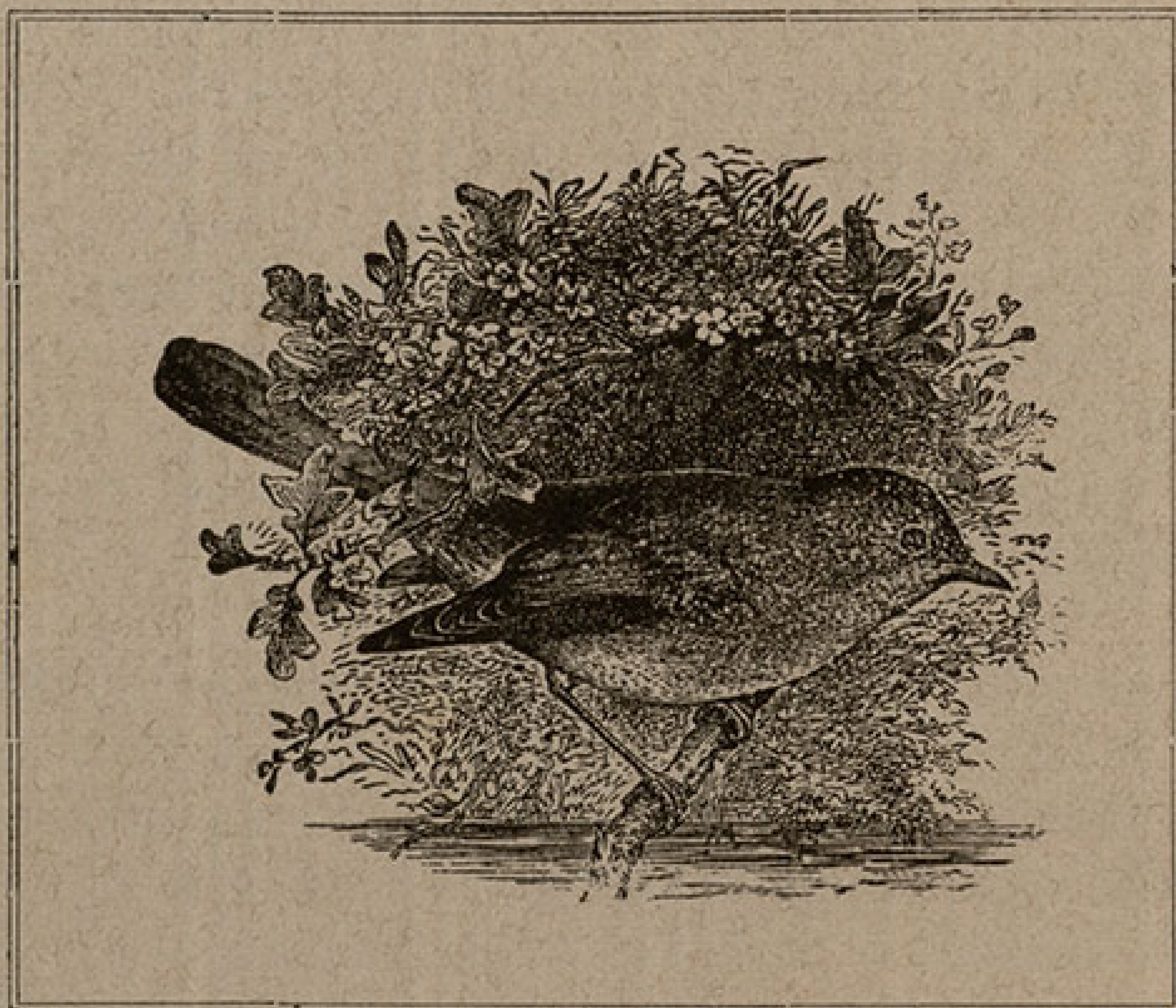
Ој долети прамалеће
Из сна дугог шири лет! —
Ти си пуно миља среће,
Дај нам, дај нам драги цвјет!

Ој долети прамалеће
Чекамо те жељно сви,
У Мосшару.

Та без тебе нема среће
Нашој бујној младости.

Тек у теби у милини
Благовања знамо свјет,
Ој прољеће сини! сини!
Дај нам онај дивни цвјет...

Алекса Шантић.

СЛАВУЈ.

Тош који дан, па ево и њега, најмилијег слаткопевца наших лугова, милогласника пролетњег. Његова нас песма до срца дира, његова тужаљка и прижељкивање буди у нама успаване струне најнежнијих осећаја. Његовој песми нема равне и ко је чује а та га песма не освоји, не очара, не занесе, тога само жалити, сажаљевати морамо.

Славуј је одевен са свим просто. Горе по леђима је рђасто сиве боје, по трбуху је светло сивкаст а реп му је опет рђасте боје, По величини је управ толики колики је и врабац, само је нешто тањи, а у понашању свом има неке поносне озбиљности — чега врабац ни најмање нема; а ипак се може рећи да је славуј прост, чедан и скрман.

Славуја има по целој Европи чак

донекле и у Шведској и Норвешкој, налази се и у Азији па и северној Африци. Он живи по шумама и луговима а најрадије у близини потокâ. За високе брегове не мари, ту ћеш га ретко видети и чути. Храни се бубама, црвићима и разним бобицама, — његов мајушни, фини кљунић није ни створен за какве велике залогаје.

Као и многе друге тице, тако и славуј не налази зими у нас довољно топлоте, па нас већ под јесен оставља и са другим тицама селицама тражи топлије крајеве; али око половине маја ево нам га опет на нашу радост велику. Славуји путују ноћу и то не у друштву, него сваки за себе. Најпре дође мужјак, да нађе за себе и за своју женку згодно место, пак кад околину прегледи и згодно место нађе (обично

се враћа на оно место, где је и прошле године летовао) онда пева ноћу и то тако гласно, да му можеш гласа чути на четврт сата даљине, а тако гласно пева за то, да чује женка, која за њим путује и коју он дочекује и поздравља са највећим весељем. Гнезда своја гради у онижем грмљу и жбуновима, оплете га од разних травака, класића и коренчића, а с поља га опточи глатким лишћем и маховином. У томе меком гнезду снесе женка 4—6 зеленкасто сивих јаја, а док она на јаји седи, мужјак је двори и угађа јој са највећом нежношћу, не удаљује се од ње, већ јој пева онако по славујски, да јој не буде дуго време. Кад му се птенци излегу онда пева све мање и све ређе, јер сада наступају озбиљне родитељске бригае, има ваздан посла, тичиће треба хранити, да не посканају од глади и онда се лако на песму заборави. Наш народ вели да славуј престане певати лицем на Видов дан; па и јесте цела истина да то бива у половини месеца јуна, а Видов дан, као што знате пада баш на петнаести јуни.

Отац је врло марљив учитељ сво-

јим славујићима, а они су опет врло марљиви ђаци. Кад им он пева они пиље у њега и нескидају очију са кљунића његова, — мало по мало и они макну кљуном, покушају и они да пусте гласа, а кад виде да иде, онда се упуте својски и на скоро постану певачи, да се сад већ и њима чудити и дивити мораш.

Ја сумњам да се певање славујево може са обичним нашим словима на артију ставити, да се може верно преписати. Али један љубитељ славуја покушао је да то учини, он је славујеву песму преписао овако:

Тијуу, тијуу, тијуу, тијуу, —

Шпе тију токуа, —

Тијо, тијо, тијо, тијо —

Куутију, куутију, куутију, куутију,

Тскуо, тскуо, тскуо, тскуо —

Тсы, тсы, тсы, тсы,

Куорар тију. Тскуо титискуиси —

Тсо, тсо, тсо, тсо, тсо, тсо, тси-

урадиг и т. д.

Ајде баш, кад чујете првога славуја, (а скоро ћете га чути) посматрајте песму пажљиво, да се уверите, јели овде иоле верно наштампана.

РИС, ВУК И ЧОВЈЕК.

(по народном причању.)

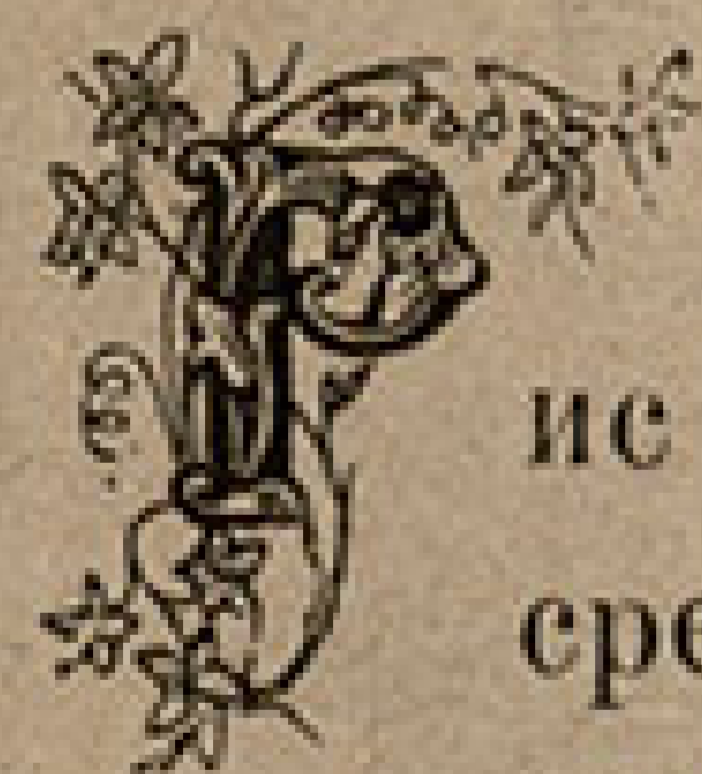

Рис тумарајући шумом сам самцат сретете вука, и почну се одмах разговарати о јакости. Након дуга разговара рече

Рис: ја сам најачи на свијету! — на што му вук поругљиво одговори: вараш се, мој брајко; човјек је најачи! Па ајде да видимо — рече рис — и упуте се некој стази, којом је народ пролазио.

Том стазом ето ти дјетета, које је у школу ишло, а рис мишљаше да је човјек па га хтједе напасти, али га вук

одврати с ријечима: то још није, него ће тек бити човјек.

Али ето старца, који од старости једва хођаше, па се палицом подбачаше. — Рис упита вука: је ли то човјек? није ни то, — рече вук, — тај је био човјек, али сад није.

За неколико минута помоли се коњаник један, наоружан од пете до главе. Вук неочекујући питања рече рису: *шо* је човјек! Кад је коњаник стигао на мјесто, на засједу рисову, нападне га рис! Коњаник из пушака бранио се нај-

одлучније; али пушчани куршуми немогоше риса умирити нити савладати, него извади сабљу, и с њом удари неколико пута риса, да је од болова одмах клонуо и пао! . . . Коњаник сретно утече!

Изнемогли и испребијани рис тешком муком довуче се до вука, коме рече: имао си право; човјек је најачи! Док су громови из његове руке на ме пуца-

ли ајд' и Боже помози, мало ме пецну, на ништа! — али кад повади црњени језик, и њим ме поче лизати, онда ми силе клонуше; јер куд ме год с њим лизну, ондје ми месо тако одпада! — Нема животиња — ма и најача била — снаге с човјеком се јачати — то рече и цркну.

Плашки, 1./13. Фебруара

послао: Никола Кукић

ШИПС И МОПС.

(Са шест слика; — ал ни једна не ваља.)

Ево Шипса, ево Мопса,
Сваки чувар куће већи.
Дужност врше, — ал међ собом
Нису добри пријатељи.

Чим се макну са свог прага,
Пак се нађу на улици,
Они стану — још не лану,
Ал се гледе ка' крвници.

Све их копка, да се нађе
Повод рату пакосноме —
(А тим вајде неће донет'
Нити себи, нити своме.)

Ал ко само хоће кавге,
Тај их лако наћи може;
Ту не треба много труда —
И ено их, већ се гложе.

Па сад ево Мопса, Шиуса
— Ко то воли, нека гледа —
Један горе други доле;
Крв им лони од уједа.

За данаске доста им је.
Шинс урличе са невоље;
А Мопс гута своје боле,
(Сутра ће већ знати боље.)

А ми шта би, децо драга,
То гледајућ' могли рећи?
— Ништа друго, него само:
То је баш керећи!

Е Л Д А

(од Андерсена).

Често ћете пута опазити на елди, кад изађете у поље после какве буре, како јој је стабло поцрнило, истоветно, као да је какав пламен прешао преко ње.

— То је од муња! али како? — рећи ће ратар, кад то види.

— Е приповеди ћу вам сад, што ми је неки врабац казивао; а врабац је то чуо од неке старе врбе, што је била (а и сада стоји) на неком елдином пољу. То је многоштована велика врба, већ је преживела и стара је; трава с купиновом лозом расте кроз њене пукотине; а стабло се нагло, те гране са свим додирују земљу, баш као дугачка расута зелена коса.

На свима пољима уоколо засејана разна жита. Ту је раж, јечам, овос, диван овос, што кад сазри са свим личи мноштву малих злаћаних канарина на грани. Богато оптерећено житно класје

готово је полегло, и сагибаше се у својој скромној смерности.

Ту је и једно поље с елдом; — баш оно, где је стара врба. Али елда се ни на који начин не сагибаше као остала жита, ну дан ноћ горди се поносито и круто.

— Зрела сам као клас — рече она — од свију сам лепша; моји су цветови лепи као јабукови; то је радост која ми дивно прија, и блиста се на мени и на мојима. Па, стара врбо, видиш ли и ти штогод раскошно блиставо на мени?

А врба климаше главом и рече: „тако је, наравно“ Али елда сада се исправи још поноситије и рече:

— Глупо дрво, како је старо, та већ је за живота обрасло травом.

Сад зашуми страшни ветар. Све пољско цвеће прикупи листиће и обори своје главице доле, јер вихор изнад њи

прелеташе. Али елда не попусти од своје упорне гордости, и оста поносито усправљена.

— Приклони твоју главу, као и ми!
— рече цвеће.

Никако! — одговори елда. — Ја се не клањам.

— Спусти твоју главу, као и ми!
— повичу жита. — Ево долеће виоров дух! Еолово се крило рашири од горе од облака па овамо доле до земље и удариће те пре, него што ћеш га моћи молити, да те милостиво поштеди.

— Али ја нећу да се понизим и склоним — рече елда.

— Затвори твоје цветове, прикупи листове, и приклони стабло! — зар не видиш муњу горе како цепа облак. И сам човек стрепи; њена светлост може га ослепити. А шта ли се може десити нама — растињу земљином — кад смо ми остављени на срећу, и много незнатнији по себи.

— Много незнатнији! — повиче елда. — Ево ћу управ у небо погледати!

— Рече то и у свој висини своје круте стабљике и у свој гордој обести својој погледа горе. Чињаше се, као да је цео свет у пламену; севнуло је.

Кад се олујина разиђе, стајаше све жито и цвеће као и пре, и удисаваху миран и чист ваздух кишом освежен. Елда — муњом изгорена, као црни угљен, беше само мртви коров у пољу.

А стара врба жалостиво стреса гране, и с њеног зеленог лишћа падаху велике водене капље, као да дрво плаче.

— Што плачеш? — рече врабац, када се спустио био на њене гране. — Погледај, како сунце сија, погледај, како се растурују облаци; можеш ли осетити свеж мирис цвећа. Што плачеш стара врбо?

— А стара врба приповеди му о елди, како је горда била, како је кажњена, и како је казна увек, увек прати.

Често ћете опазити на елди, кад изађете у поље после какве буре, како јој стабло поцрнело, истоветно, као да је какав пламен прешао преко ње.*)

Ц.

ДОБАР ДРУГ.

Обадва горе на зиду чекићем бију
вредни,

А доле море бруји и ветри вију лудни.

Туга и умор у раду тешкоме по цели дан

Упале стече им очи и тужне — и кратки
сан.

Трошно и танко, старо њихово радно
одело

Свија се тужно — а студен пробија у-
морно тело.

Тако подижу они господствен раскошни
дом —

И ветар ладан фијуче и звижди снагом
свом;

Он нија скеле тешке зглобови пред њим
су слаби,

Сваког тренутка прети, сад ће, сад ће
да зграби.

И гле! . . . . још један тренут — и
разби споне те

С хуком и праском полете и паде грозно
све . . . . .

О дасци сад висе танкој обадва створа та.
„Помоћ!“ — ту моле они очајно кроза
стра’.

Несрећни моји! храбро! још само за
који ма’

Помоћ је близу . . . ал даска већ слаби
под њима.

*) Ову причу за цело није Андерсен написао да оследи људима кукавичлук, да сатре у нама достојанство човека, да створи пузавце, који пред сваким и најмањим искушењем падају на колена у прашину. Поука из горње приче не иде на то. Она нас потсећа на оно, што сваки mudar човек и онако зна, т. ј. да има прилика, кад није стидно погнути мало главу, и са омање штете своје, дочекати да нам прелети преко главе олујина, која прелетети мора.

Још мало и пашће оба у бездну под
њима што је
У рушевинама наћ' ће гроб за јадно
тело своје.
Тад рече један : „Ево смо на самој иви-
ци гроба
Даска на ветру овом неће нас одржати
оба.
Но један се може спасти, даска ће дотле
поднети,
Док бедном помоћ дође. Ко, дакле, мора
умрети?“
„друзе!“ — тад рече други уз мис'о
невеселу —

Породицу храним бедну и највећу у
целом селу . . . .“
„Ја дакле морам“ — први на кратко
рече —
Збогом! И сећај ме се! Право је твоје
прече“.
И скоком тад се пусти д. боко низ оштре
стене . . . .
И море му мртвом пере ране окрвављене.
Ко беше? Како се звао? — не зна се.
Ко би то крио?
Но добар друг и одан и племенит он је
био
1889. Превела с руског Гез Чф.

РАДОЗНАО СВЕТ.

— Мала прича. —

„Охо!... шта то би? рече један са-
лашарски патак, осетивши, где нешто
бућну с обале у поток, а не знајући,
шта би то могло бити. Неко рече, да
ће бити каква клада стрмекнула се с
обале.

— Пак, пак... нек ме ђаво носи ако
знам шта би то могло бити, рече патак
Вртиреп!

Скочише обоје стрмоглавце у поток,
запловише низ воду, и за тили часак
видише својим рођеним очима, да се то
грдна нека пањина стровалила с обале
у поток.

Журба, с којом се обе наше патке
бациле у поток, упаде у очи свем па-
чијем народу на салашу.

— Мора да ће данас бити каква част
— рече једна патка капорка, доста про-
муклим гласом. Хајдемоте, свете, баш
да видимо!

— Мора да су наши набасали на
какво ново пужевље гњездо. Одох баш
да видим шта је! рече и један дежме-
касти патак, који се никад није срдио
на мастан ручак.

Егуцајући и тамо и амо упутише
се право према потоку, и запловише

сложно оним правцем, којим је ударио
Вртиреп и његов пријатељ. Но кад до-
ђоше на лице места, видеше сви, да су
се страшно преварили. Вртиреп је имао
читаву кубуру, док им је доказао, да
је то једна сасвим обична клада ероза-
ла се с обале и пала у воду. Све пачије
колени зажагори страшно, са свију се
страна зачу тако гласно „пак-пак-пак“,
да је сав зрак над њима задрхтао и
оглухнуо. Једна кокошка, која је баш
у тај пар извела своје шесторо пилића
у јутарњу шетњу, чисто се збунила од
те граје.

— Стојте ви само ту мирно крај оба-
ле, и не брините се за просо, што вам
је бачено. Ја одох брже да видим, шта
ли ће то бити јутрос.

Поветарац пренесе њихов жагор и
оно кроз нос „пак-пак“ чак преко гроб-
ља до саме баште говедара Симе На-
крајкућина. Коњ његов Путко, који се
успавао до сунца, пробуди се наједна-
ред, наћули уши, забатрга се и зажди
у поље, колико су га ноге носиле.

Једна крава, која је баш пасла по-
крај живице, опази Путка како се свој-
ски батрга, па јој се учини, да не би

ни њој ружно стојало, кад би се угледала на њ. Загризе још једаред пуна уста оне лепе траве, па потрча за њим онако по кравски.

Ковачев Мрков се у тај мах баш десио у кнежевом гумну.

— Хеј, Путко, повикну Мрков, који је то враг јутрос?

— Знам ја! проговори му Путко не заустављајући се, идем и ја, да видим, шта је. — Мора да је нешто, кад се сви дигли.

Ковачев Мрков подиже главу и погледа преко плота од кнежева гумна; али он беше и матор и уморан, па не

имађаше ни снаге ни воље, да иде још даље.

— Јесте л' чули? рече једна стара врана.

— Шта? питаше је друге вране.

— Та ту грају! Ја бих се чисто онкладила, да је нека баталија. Отоич промаче краваров Путко — хоће врат да сломије; и она стара крава и ковачев Мрков пошли су за њим... и канда још неко.

— Па хајдемоте баш и ми, да видимо, који је бес! — рекоше оне друге вране.

Подигоше се богме и оне, на сле-

теше на оне врбе, што им се грање спустило у поток.

— Мора да ће нешто бити тамо доле у потоку, рече један врабац. Ено одлетеше и вране — читава поворка Хајдемоте и ми.

И читав облак врабаца полете са учитељева ораха пут потока.

— Чудновато! Тако ми Бога, ако ово није право чудо! — рече једна стара совуљага. Шта би то само могло бити. Никако не могу да будем паметна. Дед'те, сестре, да држимо један сабор. За овако се шта може држати сабор. Па да претресемо, какве нам кораке ваља учинити у овако озбиљној прилици!

И читава војска совуљага измиле из торња црквеног, и Бог би знао, да л' би све могле и стати у торњ — тек оне све једна по једна измилеше из својих рупа, па се упарадише једна до друге на огради манастирској, са стране, с које је био и поток

— Мора да је каква окупација! — рече једна од најпаметнијих.

— Да је окупација, ни по јада ал да не буду какви зидари, што оправљавају торњеве, рече једна друга. Ти би нам сва наша гњезда испреметали.

Краваров Путко дође сасвим до потока, баш у онај мах, кад су она два предњака патка, невини кривци свој овој забуни, једва некако доказали роду пачијем, да је сва њихова журба постала управо из вичега. Читава кумпанија окрете кљунове, где су били репови, и пође весела и задовољна натраг.

— Баш добро, кад сте ту... рече коњ Путко. Кажите ми молим вас, каква је ово комендија јутрос?

— Шта велите?

— Питам вас, рекох, какво је то овде чудо и сијасет?

— Није ништа, рече патак.

— Ништа! рече кокошка окрећући се к својим пилићима.

— Ништа! рече Путко у полак задовољен, стидећи се, што се кренуо тако далеко за ништа.

— Ништа! рекоше вране јурећи у двориште, да позобљу зрно, бачено пилићима.

— Ништа! рекоше и совуљаге: та то је безобразлук, дизати толику ларму због ништа!

— Зацело да је безобразлук, рече и матори мачак, баба Симке поскураче, облизујући се, матор неки мачак, који је баш мало час посмуцао за доручак два заборављена пилета. Безобразлук, зацело!

И у природи се опет зацари ћутање. Осем поточних таласића, који се vivaху око срушенога пања, све се утаја и умукну.

— Да ли ви то рекосте, да није било ништа, господар-Путко? зипита стара крава.

— Та ништа, кажем вам.

И без и најмањег оклевања крава опет загњури нос у траву и стаде пасти.

— Ништа! гунђаше од своје стране ковачев Мрков дижући главу поврх плата. Баш волим, што сам остао оде сам!

— Ништа!.. ништа!.. живкаху и вранци. Лудорија и ништа више! Хајдемоте за чим смо!

И полетеше опет у учитељеву башту, спустише се на трешњу, и пипаше докле је који могао.

С француског Браца Јова.

ЕВО ШТА ВЕЈИ:

ања ј' земља

Него небо;

Мало дете,

Још сам ево.

Ноћу мала

Бит' до века,

Од потока

Биће река.

У Суботици.

Јов. Манојлсвић.

НЕШТО О РИБАМА.

Буди често покушавају и радо и много раде око тога, да разне животиње припитоме, — а тај је посао најмучнији кад се тиче риба. До данас није се ни са које стране чуло, нити је игде прибележено, да је ко рибу коју чему научио. У том погледу рибе стоје врло ниско према животињама, које имају топлу крв (у рибе је крв хладна). Да би човек или животиња која могла што научити, пре свега им је потребно памтење, а у риба је памтење превећ слабо.

Али један научењак је доказао да и те глухе рибе по каткад мудрују, ма да им то мудровање није баш најмудрије.

Он је у једној широкој кади пуној воде држао рибе, међу којима је био и један халањив сом, који је ситније рибе прождирио. Сад научењак умести велику и јаку стаклену плочу посред каде од горе до дна, чиме су постала у кади два одељка, у једном одељку остао је сам сом, а у други дошле су ситније рибе. Сом није опазио провидљиво стакло, но видевши с оне стране стакла ситне рибе, више пута се заху-

као према њима, али увек би се ударио устима о стакло, по некад тако јако, да се чисто обезнанио од бола. Но чим би дошао к себи, он би се опет залетео на плен и, наравски, опет би се ударио.

Шта је сом мислио, то не знамо, доста тога, да је после све ређе налетао на рибице, па напосокан окануо се сасвим тога посла, и држао се далеко од рибица. Тако је потрајало неколико месеци дана и научењак онда извади стаклени презид из каде. Сом је сад могао пливати куд је хтео, пак је и улазио међу ситне рибе, ал ни једну није дирнуо. Пошао би према којој, ал кад би дошао сасма близу ње, он би застао и окренуо би се натраг. Научењак онда спусти у каду неколико рибица од друге врсте, каквих до сад није било у кади а тима сом већ није давао пардона, залетао се на њих и прождирио их је.

Е сад ми можемо нагађати како је сом мудровао. Онда, кад је још када била стакленом плочом на две поле подељена, сом је сваки свој залет платио јаким болом. Он није знао да се удара о стакло, већ је мислио да му тај удар

долази од рибица које је хтео да нападне. И он је запамтио да је опасна работа, на те рибице насртати. Запамтио је сваку врсту риба, са којом је награјисао, — а кад приспеше друге рибе, од тих се није бојао, од њих није зазирао, њих је нападао и прождирао их, мислећи: ове немају така опасна оружја.

Тако је трајало неколико недеља дана и он је још једнако памтио, које су му рибице опасне и разликовао их је од нових пришелаца. Али то му је памтење после полако изхлапело, заборавио је на првашње ударце, и насрtaо је на све рибице од реда, и научењак је морао опет да их стакленом плочом растави од њега.

Даштања

I. За мању децу.

1., А. А. Е. З. М. М. П. Р. Т. У.

Од ових десет слова састави две речи, које да значе једно исто.

Паја Вујковић.

2., А. Е. Л. М. О. П. Р. С. Т. У.

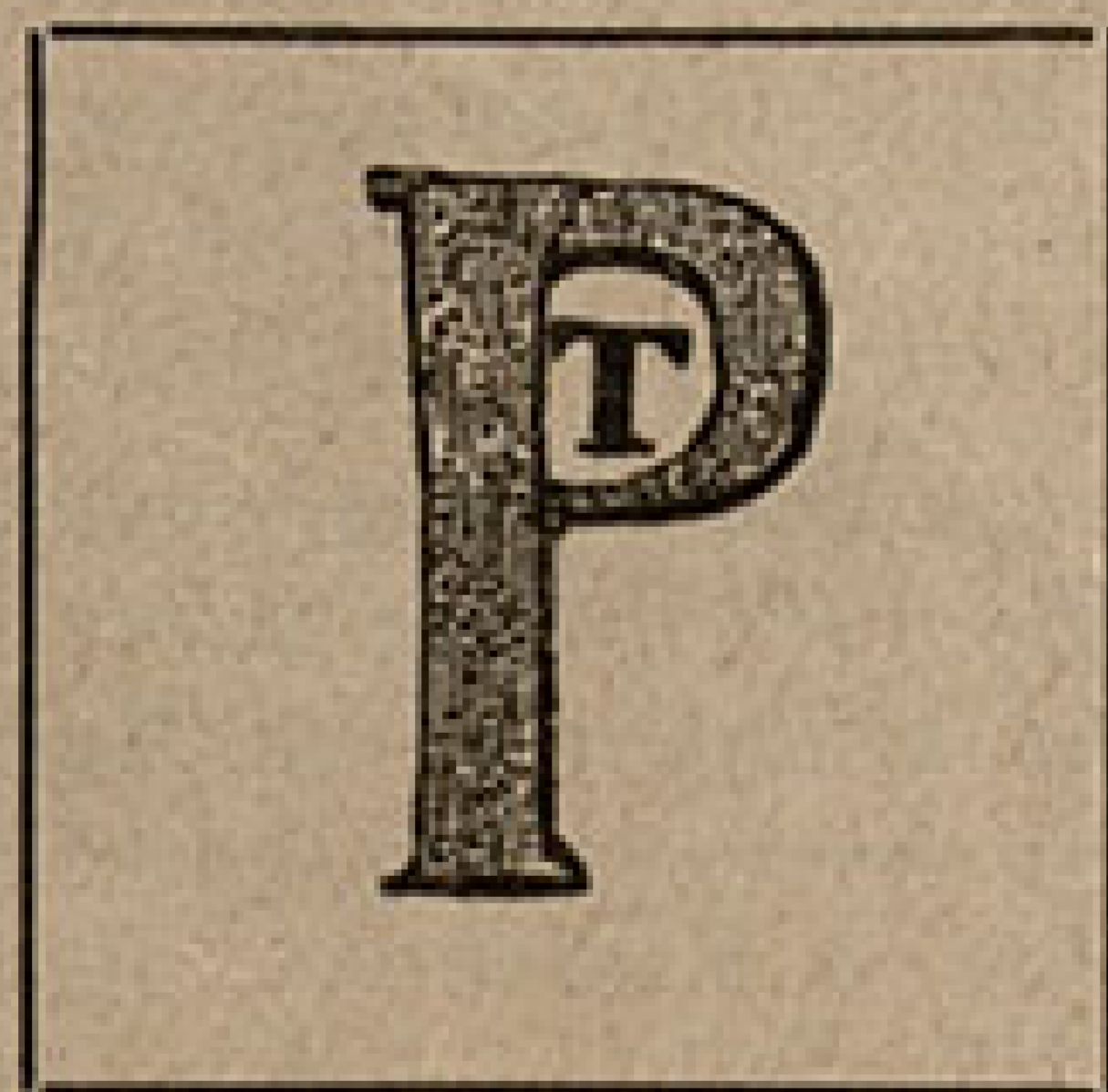
Од ових десет слова састави две речи, које значе једно те исто, само што је једна реч српска а друга од туђина усвојена.

М. П. Н. и С. Се. Г.

3., А. А. А. Б. Д. Д. Л. Л. У. У.

Од ових десет слова састави две речи, које да значе једно исто.

4., (Ребус.)

Д. П. Р.

II. За одраслије

5., (Шаливо ишшање) Који је кер сладак?

6., ШУПА РЕКА НО ТУЧЕ.

У свакој горњој речи измени по једно слово па да ти изиђе једна српска пословица. *Б. С. Станарац.*

7., (Коњички скок).

	ЂЕ	СИ	ДОСТ	ТИ	
ЛОМ	НАМ	ЈЕ	ДО	МОЈ	НА
МНО	ЂА	ИЗ	ДА	РА	ЖЕ
ЈЕ	ТРА	НАМ	СЛА	НЕ	НЕ
КАД	СИ	ПО	ДОСТ	ТРА	ДА
	РА	ЖИТ	СТРА	НАЈ	

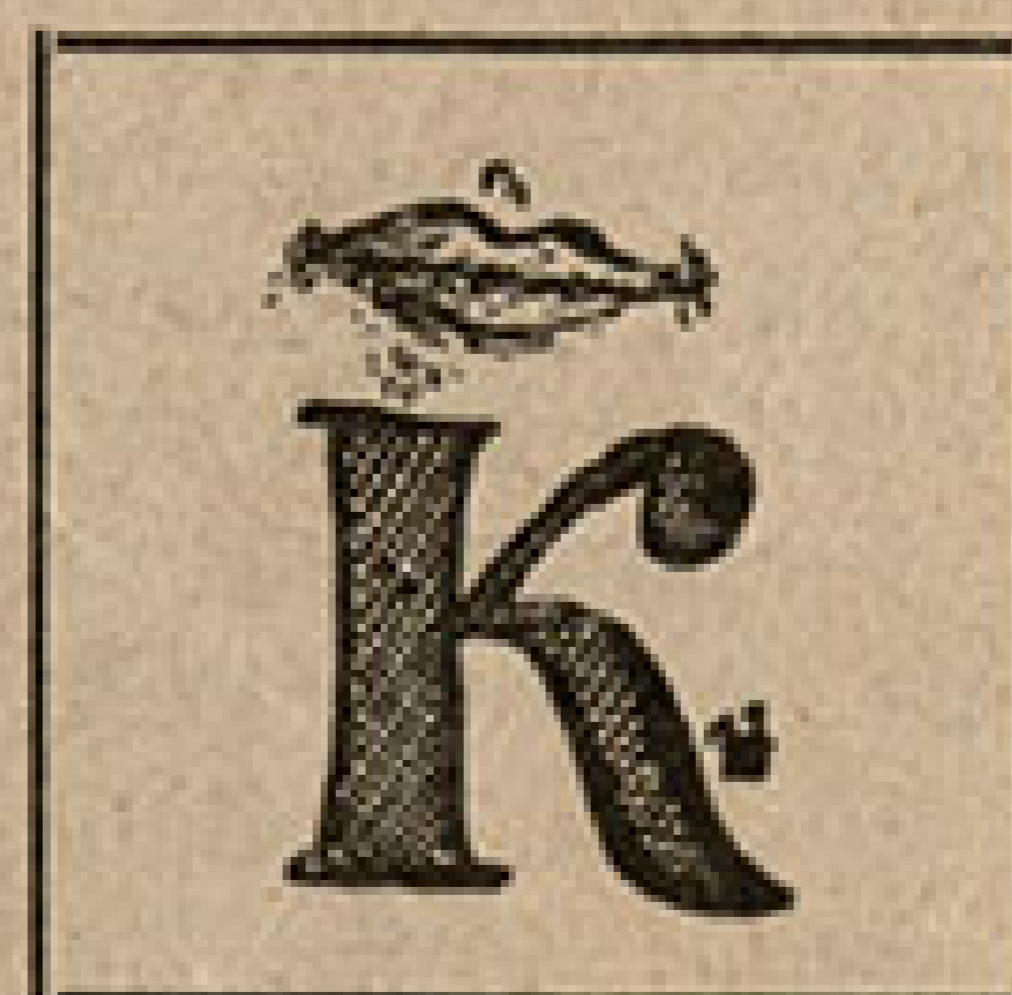
Петар Стојковић.

8., (Ребус.)

Д. П. Р.

9., (Ребус.)

Д. П. Р.

Решења и имена оних, који реше и на време уредништву јаве, штампаће се у броју 6 ом.

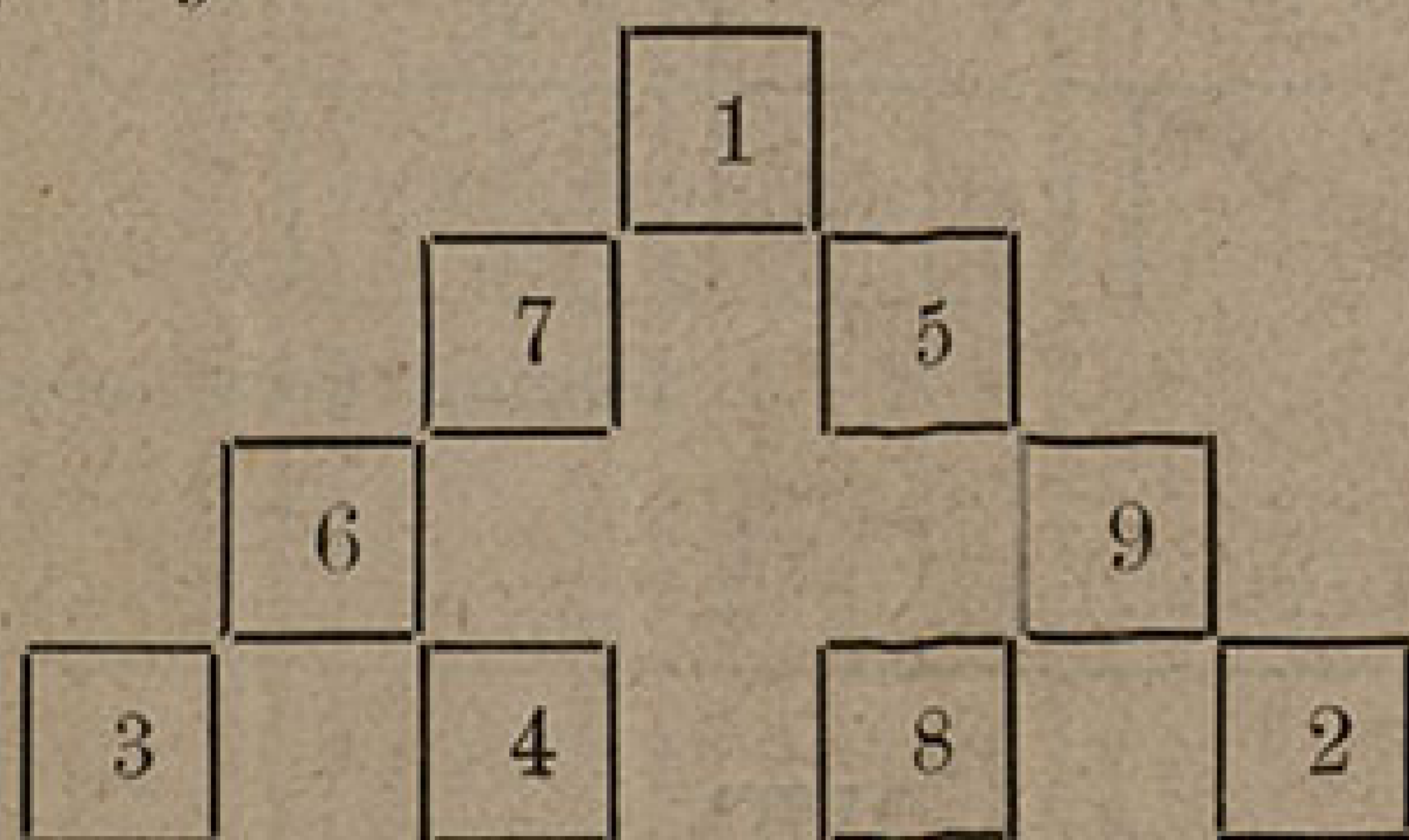
РЕШЕЊА ДАШТАЊА

из броја 2-ог.

- 1., БАРКА. ЧУН. ЧАМАЦ
- 2., КУД ЋЕ КУГА НЕГО У СВОЈ РОД.
- 3., (*Шаливо иштање.*) ПРКОС.
- 4., (*Шаливо иштање.*) Јер је обично у кошуљи.

5.,

М	А	К	С	А
Ж	И	В	К	О
М	И	Л	А	Н
Д	У	Ш	К	О
Ј	А	Н	Ч	А

6., (*Рачунски задатак.*)7., (*Ребус.*) РАКЕТЛУ ДРЖИ ПА ПУЧЕ.

Ана Костићева у Бечу, 3, 6. — Гририје Паранос уч. II. гимн. разр. у Н. Саду, 1. 2. 3. 6. — Петар Табанац и Никола Дера уч. I. разр. гимн. у Н. Саду, 1. 2. 3. 4. 6. 7. — Ђорђе Краљевачки уч. II. разр. и Зорка Краљевачки уч. I. раз, више дев. школе у Н. Саду, 1. 3. 4. 7. — Паја и Бошко Вукићевић ученици средње трг. школа у Сомбору, 3. 4. 7. — Паја Станишић ученик 4. разр. у Вуковару, 1. 2. 3. 4. 6. 7. — Урош Поповић Пеци учен. I. гимн. раз. у Н. Саду, 1. 3. 7. — Паја Вујевић учен. 2. разр. у Н. Саду, 1. 2. 3. 6. 7. — Урош Теодоровић уч. II. разр. у Панчеву, 2. 3. 7. — Сима, Живко и Драгиња Милутиновић у Панчеву, 1. 2. 3. 4. 6. 7. — Светислав Јов. Николић Митровчанин, 1. 2. 3. 6. — Никола К. Милутиновић уч. 4. разр. у Панчеву, 2. 3. 5. 6. 7. — Љубица Д. Поповић ученица III. разр. у Сомбору, 2. 3. 6. — Јелка Јојкићева уч. IV. разр. више дев. школе и Мара Јојкићева уч. II. разр. више дев. школе у Н. Саду, 1. 2. 3. 6. 7. — Милета Новаковић уч. 4. раз. осн. школе у Цариграду, 2. 3. 7. — Милош Мијаковић, гимназијета у II. разр. у Н. Саду, 1. 2. 3. 6. 7. — Богдан Ђукић уч. 4. разр. у Вировитици, 4. — Алена Мано и Јованка Илић у Панчеву, 1. 2. 4. 6. 7. — Зорка Симићева ученица 3. разр. у Сарајеву, 6. — Даринка пл. Бугарин реалкиња, Бравко Славнић, Јулка и Олга Петровић, из Петриње; Душан Павлица из Сиска, све.

НОВИЈЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

које уредништво прима у замену.

Последња грофича Бранковић. Написао И. К. Сопрон. С немачког превео и на свет издао проф. Мсјо Медић. У Земуну, 1889. Штампарија Сопронска. Цена 60 н.

Нова Зета. Месечни књижевни лист. Уређује др. Ј. Томановић. Цена за све земље ван Црне Горе 3 фор. на годину.

Власник и уредник др. Ј. Јовановић. (адреса: Dr. Jov. Jovanović Wien, Hernalser Gürtelstrasse Nr. 13.)

Издање и штампа А. Пајевића.

САДРЖАЈ: Александар I. краљ Србије (са сликом.) — Свезнанко и Мислиша. Деци приповедао И. С. Тургењев. (Наставак.) — Пред пролеће, песма од Алексе Шантића. — Славуј, (са сликом.) — Рис, вук и човјек, (по народном причању) послао Никола Кукић. — Шинс и Моне, (са шест слика; — ал ни једна не ваља.) — Елда (од Андерсена). — Добар друг, песма, превела с руског Гез Чф. — Радознао свет. — Мала прича. — (са сликом) с француског Браца Јова. — Ево шта вели, песма (са сликом) од Јов. Манојловића. — Нешто о рибама. — Даштања. — Решење даштања. — Новије књиге и листови.

Цена је *Невену* за Аустро-Угарску: на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију, Црну Геру и за остале крајеве 10 динара или 5 фор. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч. на пола године. — Сиромашнијим ђацима и свима учитељима даваћемо „Невен“ за четврт цене јефтине т. ј. за три фор. годишње, 1 ф. 50 новч. на по год — а за 75 новч. на три месеца. У Србији и другим земљама 7½ дин. годишње, 4 дин. на по год. — а 2 дин. за три месеца. — За Србију прима претплату књижара В. Валожића у Београду. — Рукописи и све што се односи на уредништво „Невена“ шаље се непосредно власнику и уреднику листа *Dr. Jovan Jovanović Wien, Hernalser Gürtelstrasse, Nr. 13.*

Штампарија А. Пајевића у Новом Саду.

годишња девојчица Милена. Тада им мати протумачи, да се тетка зове Марија, а да је краће зову Маја.

Деца су нестрпељиво очекивала суботу и, хвала Богу, ето, већ је ту, али ко ће чекати чак до пет сати после подне, док тетка с' поштанским колима не дође. Још од два сата трчкао је мали Славко на улицу, не би л' угледао жути поштанска кола.

У четири сата пошље мати Милену на вечерње. Идући на вечерње, морала је Милена проћи поред куће своје другарице, мале Катице. Већ је била прошла кућу, али је викне Катица, да је мало причека. Кад јој се приближи, запита је, куда иде. Милена јој одговори, да иде на вечерње.

„А ја идем“, рече Катица, „у виноград. Има већ тако много зрели ораја. Хајде и ти, место на вечерње, са мном у виноград“.

„Ја здраво водем ора и радо бих ишла с' тобом у виноград, али ме је мама послала на вечерње, те морам тамо“.

„Знаш шта“, рече Катица, „хајдемо сад одмах брзо у виноград. Није далеко. Одмах је иза оне шумице; па кад буде вечерње готово, бићеш и ти код куће.“

„О, то не иде“, јадиковала је Милена, „ја не могу а да не одем на вечерње“.

„То неће нико знати“, рече опет Катица. „Кад свет пође с' вечерња, ићи ћеш и ти, па ће мама мислити, да си и ти била на вечерњу“.

И тако се Милена дала наговорити. Обе девојчице трчале су весело преко ливаде и кроз шумицу у виноград. И, ено их већ, где беру ораје. Само кад не би те зелене љуске било. Већ је имала Милена пун мир а Катица пуну кецељу ора. Угледају још једно дрво, веће дрво, пуно ора, сасвим чистих, љуске.

„Но, још и од овог“, повиче Катица, „морамо доста набрати“.

„Али ја више немам времена“, рече Милена, „већ су ваљда отишли с вечерња“

„О, имаш још читав четврт часа времена, а дотле ћемо моћи и од овог набрати, поделити и опет да будеш на време код куће.“

Таман што су набрале и почела Катица делити „три мени, три теби“, а из шуме се појави једна отмена госпођа.

„Нека госпођа“, рече Милена а Катица је мирно бројала даље.

Кад је госпођа пролазила поред њих, заустави се и рече: „О, како имате лепих ора, само праведно поделите“, рече и оде даље.

Кад су биле готове, опросте се и оду свака својој кући

Кад је Милена ушла у собу, имала је шта и видети. Она иста госпођа, што је с' њима у шуми говорила, седи у соби.

„Оди, Милена“, рече мати, „ово је тетка Маја.“

„То је твоја Милена; па ми се већ познајемо, чедо“, рече тетка весело.

„А од куд ти, Мајо, познајеш моју Милену?“

„Кад сам ишла пешке кроз шуму, што ми је било пријатније, него да седим у затвореним колима, седела је Милена и још једна девојчица, па су делиле ораје“.

„А, зар ти ниси била на твој глас и лице су тако знаменити, као да се ниси тетке обрадовала!“

Милени грунуше сузе на очи и она повиче: „Молим те, мама, само ми сад опрости, нећу више никад.“

Мати јој је опростила и Милена је одржала реч; више се није наговорила.

А кад би ко хтео да је наговори она би се увек сетила догађаја, им је тетка Маја била први гостима.

на што је, дабогме, одмах јако кинуо. А наш кројач, који још није био заборавио сваку учтивост, повика му гласно: „На здравље!“ Кад је то краљ чуо, појури са целом пратњом према шипрагу. Ту запазише курјаке, — и сад се отвори велика погибија. Удри, пуцај, сеци, боди. Сви прави курјаци попадаше мртви, само утече онај стари вук. Кројача су тек напоследку нашли, јер он се био највештије сакрио. Он сад поскочи, па паде на колена пред краља. Краљ сиђе с коња, да боље промотри тога чудноватог звера. Разгледао га је и сапред и састраг, ал није могао да разазна, какво је то створење, никад није ни чуо, ни читао, да има таквих животиња. Судаћи по гури, могло би се мислити, да је дромедар, ал иначе личи сасвим на курјака. Ал се кројач сад подиже на две ноге, а један ловац стрже курјачју кожу с њега. Сад сви видеше да је човек. Дадоше му коња, да јашећи поред краља, исприча му своје догађаје.

При крају рече му краљ: „Ти си ме баш разондио са својим причањем; па, ако ти је драго, остани код мене у моме двору.“ Кројач се није дуго предомишљао, већ одмах пристаде, И по тада је живео у двору у сваком изобиљу, као краљев дворски кројач.

О, наша прича још није свршена. Стари вук, који се једини спасао из оног покоља, сад се ужасно озлоједио на све људе, а нарочито на кројача, који је узрок, што је изгубио и жену и децу, и он науми да му се грозно освети. Он је сад и дању и ноћу вребао људе, па ко му је дошао на згуду, тај се више није вратио кући. Сва се околина престравила, јер није прошло дана, да није бар један човек пао жртвом курјакове обести. А то њему није било довољно, догод кро-

јачу не дође главе. И он ти се одшуња до краљева двора, где је кројач на прозору стојећи на чибук пушио. Чим га опази, рече му: „Јес' чуо, гурави угурсузе, ја нећу имати мира, док се твоје крви не напијем.“ Кројач се уплаши, оде краљу, и јави му да је матори вук дошао и како му прети. „А зар је баш дошао?“ повика краљ „Е, то ми је баш драго, сад ћемо ми њему за све платити. Јер тај би ми још цео народ потаманио, — а да нема народа, коме би ја био краљ.“ То рече, и протелали: „Ко тог и тог вука ухвати жива, биће краљев зет.“ Али страх је тако ушао у народ, да се нико не усуди ни помислити, да на вука кидише.

И кројач се неко време ломио у себи, није се ни макнуо из двора, ал онда наједаред рече: или, или. Једног лепог јутра изиђе он у башту да се прошета. Ал нуте невоље, искрсну пред њиме вук, као да је с неба пао. Кројачево срце задрхта, мука је то, пред вуком бити јунак. Ал се ни побећи не може. Вук га зграби за рукав, и одвуче га собом у шуму. Ту проклета звер застаде и дрекну: „Е, сад ти је крај.“ Кројач је цвокотао зубима, а у себи се Богу молио. Помишљао је како да умилостави вука. „Знаш, шта,“ рече му, „ако се смилујеш на мене, ја ћу изградити у краља, да сваки дан добијеш по једну овцу за доручак.“ Вук само искезио зубе, па одговори: „Слађи ћеш ти мени бити од стотине оваца.“ Кројач опет моли и преклиње: „Ако ме пустиш, израдићу ти у краља најзлатнију колајну.“ Ни то не помаже — не зна вук шта вреде колајне. Тад кројачу паде срећна мисао на ум. Он повика: „А, гле, ето долазе ловци!“ Вук се осврте да види, па у тај мах кројач му скочи испред а рукама заклони му очи.